

Blijf bij ons, want de avond valt

Cantate BWV 6 in de Paaskerk

Zondag aanstaande brengt de Bach Cantorij Baarn een uitvoering van wat Maarten 't Hart ronduit 'een prachtwerk' noemt: BWV 6 met de wat nostalgische titel "Bleib bei uns, denn es will Abend werden". De cantate werd geschreven voor Paasmaandag en voor het eerst uitgevoerd op 2 april 1725 in Leipzig. De tekstschrijver is onbekend. De bijhorende Bijbellezing komt uit het evangelie van Lukas (24:13-35), het verhaal van de beide Emmaüs-gangers. De titel van de cantate slaat op het 29ste vers waarin de Emmaüs-gangers tegen de herrezen Christus zeggen: blijf bij ons, want het loopt tegen de avond en de dag is reeds gedaald.

Het centrale licht in duisternis

Ongetwijfeld kennen we Bach het beste via zijn passieën voor de lijdenstijd waarin kruisgang en sterven van Christus de centrale themata zijn. Cantate 6 voor de tweede Paasdag vertelt een ander verhaal. De begintekst van de cantate is een samenballen van een christelijke geloofsbeleving: bij het versterven van het licht en de komst van de duisternis brengt de lichtbrenger Christus uitkomst. Houd die gedachte even vast en denk daarbij nog eens aan een verhelderend citaat uit de eerste brief van Johannes: God is licht en in hem is in het geheel geen duisternis.

Nu gaan we de cantate in.

Ouverture: spel der contrasten

In het imponerend openingskoor bestaat het orkest uit twee 'koren', strijkers en continuo enerzijds en een trio van hobo's (waaronder één oboe da caccia) anderzijds. Dit trio opent met een zeer aansprekende melodie, eenvoudig doch geladen, spoedig door het koor herhaald met de woorden "bleib bei uns". Heel inventief contrasteert Bach de klank van de strijkers met die van de hobo's, die soms slechts donker getimbreerde tremolo's laten horen als decor van het melancholische hoofdthema. Heel gevoelsgeladen en toch geen edelkitsch.

Als contrast – alweer – is het tweede segment van het openingskoor met de aanduiding 'andante' beweeglijker van aard. Een motetachtige koorfuga die a cappella van start gaat, ondersteund door een zelfstandig continuo. Wanneer de strijkers en hobo's weer deelnemen aan de dans, spelen zij colla parte, d.w.z. met de koorpartijen mee. Veel goede dingen bestaan uit drieën, ook bij Bach, al was het maar om de Drievuldigheid haar werk te laten doen. En dus terug naar de meeslepende sarabande van het begin, een verkorte versie afsluitend met een absoluut bevrijdend majeur.

Kortom, net als bij een klassieke opera, verklapt de ouverture in een notendop alvast de clou. Prima, hier kan nog een bekend Bijbels citaat tegenaan: "wie een oor heeft, die hore..."

Dan nu de aktes

Een boeiend trio is de vorm waarin de eerste aria is gegoten voor alt, oboe da caccia en continuo met fagot. En natuurlijk serveert Bach de hoboïst een bijna onnavolgbaar buigzame melodie, die de altstem weldra zal imiteren. Toonschildering in geraffineerde details: een stijgende sextsprong op het woord 'Hochgelobter' en dan weer dalende lange noten op 'Finsternis' om de invallende duisternis te illustreren.

Hierna zingen de koorsopranen de koraalmelodie vrijwel onversierd, begeleid door continuo en een violoncello piccolo. Waarschijnlijk een instrumentale vinding van Bach zelf, die het instrument mogelijk ook bespeelde. Een instrument dat beschikt over een hoge E-snaar en daarmee kleurt tussen altviool en cello. Angela Stevenson zal er zondag de rijk geornamenteerde melodie op spelen, een virtuoze transcriptie van een van de zogenaamde Schübler Choralen, BWV 649 voor orgel.

In slechts 10 maten, een superkort boetepreekje, horen we de bas in zijn sober begeleid recitatief. Daarna het zoete toetje: een vloeiend melodisch spelend strijkorkest, repeterende triolen en stuwende ritmes omhelzen tekst en gezang van de tenor. Eenmaal daar aangekomen is de portee duidelijk: het gaat om Licht. In alle cantatedelen komt het woord ‘licht’ voor: het verdwijnende licht (1), blijf ons lichtend voorbeeld (2), uw goddelijk woord, dat heldere licht (3), de kandelaar omgestoten (4), moge het licht van uw woord helder schijnen (5) om tenslotte uit te monden in een smeekbede: Beweiss dein Macht, Herr Jesu Christ...., het tweede couplet uit Luthers lied “Erhalt’uns, Herr, bei deinem Wort”.

Een poëtisch kleinood uit Leipzig

Aanstaande zondag 17 april voert de Bach Cantorij Baarn om 19.30 uur ‘Bleib bei uns, denn es will Abend werden’ uit tijdens de interkerkelijke dienst in de Paaskerk, waarin diaken Jan Nieuwenhuis voorgaat.

Solisten zijn Nicoline Bovens (alt), Adrian Fernandes (tenor) en Hubert ter Meulen (bas). Concertmeester: Elisabeth IngenHousz. Cello + violoncello piccolo: Angela Stevenson. Henk van Zonneveld tekent voor alle orgelpartijen. Algehele leiding berust bij Anthony Scheffer.

Verzoeken dit vignet bij het artikel te plaatsen en –indien mogelijk– een foto van Nicoline Bovens (alt) en/of Anthony Scheffer (dirigent) (zie bijlagen)
